

आम्रमरवाथि

28

28

अथ
१

ॐ नमः श्रीवसुधारादेव्यै ॥ ॥ वसुधारासदान दारिद्रार्णव नारिणी ॥ देशयामिमनुष्यानां सर्वदुःखप्रमोचनी ॥ ॥
श्रुयतां तावत्तुषितभुवने देवीगरासर्व मलीत्वा मर्त्यमंडले सर्वदारिद्रसत्त्वान् दृष्ट्वा श्रीवसुधारां प्रयोजयामि ॥ दे
वीमर्त्यमंडले दारिद्रसत्त्वउच्चारणार्थं पुरातिरूपमिति विज्ञापितं ॥ पुसन्नचिन्ता मर्त्यमंडले येन रूपेण वेत्तेयानां स
त्त्वानां तेन तेन रूपेण धर्मदेशयंति गच्छामीति श्रीवसुधाराचिंतिते ॥ इति मत्वात्रिकाय स्फुलित्वा श्रीवसुधारामेक
रूपं श्रीमहालक्ष्मीमेकरूपं श्रीकौमारीमेकरूपं इति चिंत्य अश्वघोषा नंदिमुखो उचनुः इत्याकर्ण्य स्वरोगता किमा
ज्ञापवेशितमित्युक्ता कृतांजलि शिरसं निधाय स्थितः ॥ देव्युवाच ॥ नंदिमुख अश्वघोष पूर्वमर्त्यमंडले गत्वा सूर्यो दय
राजानं प्रहरयितुं सक्रोसि मर्त्यमंडले गच्छ ॥ नंदिमुख अश्वघोषो उचनुः ॥ किमर्थं न शक्नोमि ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ यदि
शक्नासि गच्छ ॥ नंदिमुख अश्वघोषो देवि माज्ञा शिरसां नित्य मर्त्यमंडले गच्छ तः ॥ ततः मर्त्यमंडले चरितं संरक्तं ॥
तत्र विचित्रोपकरणं दृष्ट्वा अद्भुतजातो । अहो मर्त्यमंडले रमणीयं कथंचरितं तातव्यमिति । चंडिकास्थाने स्थित्वा वि

चित्रः स्त्रीरूपं धारयामि गीतं करोमि इत्युक्त्वा तत्र सुरभिः मनोज्ञं घोषं कृत्वा संख्यायां गीतं करोति तौ ॥ तदा जनपदे निवासि
जनः श्रुत्वा क्रुतो जातो दिव्यं घोषं अतिश्रुतिधरवाक्यः सर्वतं निरूपतः केचिच्चोका दर्शितुं गतः ॥ ददर्श चंडिकास्थाने दिव्य
स्त्रियौ यौवनलक्षणोपेतौ । तौ दर्शनमात्रेण वक्तुं न शक्यते लोकाः ऐषमर्त्यमंडले एवं देवकन्या न च मानुष्यकन्या न च इति
मत्वा प्रत्यागतः तौ एकस्थाने न तिष्ठति मुहुर्तमात्रं पूर्वदक्षिणपश्चिमउत्तरप्रतिदिनं गच्छति स्म । ततः पौरं जनाः सर्वे ३५
तं जाताः त्वरितं गत्वा राजानं निवेदितं ॥ देवकिमर्थं चंडिकास्थाने दिव्यस्त्रियौ गीतं प्रतिदिनं करोति स्म सुरैर्निमित्तं वा
असुरैर्निमित्तं वा न जानामि तद्विज्ञासि नार्थं विज्ञापितं ॥ राजा प्रामिव्य स्त्रीराय भुवं नास्ति राजा चिंतापरो व्यवस्थिता । तत्
कारणेन नगरे अग्निना दहेत् ॥ ततो राजानागतः । ततो देवी आज्ञाविलंबितेन किंप्रयोजने अपि तु महावराहरूपमास्था
य उद्यानपुष्करिणीं विध्वंसनाय गतः । ततो दशदिशमवलोक्य नंदिमुखमाह ॥ किं सत्कृतेन विध्वंसयामि यथाकार्यं
संपादितः तथा करिष्यामि विध्वंसयामि । ततो उद्यानजनः तौ महावराहौ दृष्ट्वा राजनिगत्वा निवेदितं ॥ देवमहावराहाभ्यां

उद्यानप्रकिरणीविध्वंसिता । राजाश्रुत्वा राजा उत्थाय अभ्युपगच्छति । भद्रभुवनविध्वंसितमित्युक्त्वा घण्टावधोषं
 कारयति स्म ॥ ततः पौरजनाः श्रुत्वा राजा संभाषिता किमाज्ञापयति ॥ आह ॥ अत्र किं न जानासि उद्यानभूमि पर्यगता किं
 करिष्यामि ॥ अथ अमात्यैः निवेदितं राजा ॥ भो राजन् वयं किं करिष्यामि ॥ राजोवाच ॥ सर्वे मम उद्भूतभूमिगमनाय महावराहौ
 द्वे दनाय यथा मे सफलं तत्कुरु इति सर्वे जनानाह ॥ यथाज्ञास्तु महा राजन् सर्वे सज्जीकृत्वा गच्छामि यथाधीयतां ॥ पूर्वदि
 शिराजा दक्षिणोऽभ्युपगच्छति पश्चिमे सेनापति उत्तरे सर्वे पौरजना स्थिता ॥ स्थित्वा प्रेषयामास सन्निहृत्वा । राजा पुनरप्याह ॥
 यत्र स्थाने महावराहौ परौ इत रुधिरमप्रतित सर्वे दंडयामि । ततो महावराहौ सर्वे जनाः दृष्ट्वा संत्राशिताः महावराहकाराद्वासा
 दं श्रुत्वा उत्थाय दशदिशं व्यवलोक्य महाशब्दं करोति । पवनेन तमोऽंधकारेण बहंति यत्र दिशराजातिष्ठति तदिशं परायति । त
 दा राजसत्तमस्य हृदये मूर्च्छा गच्छति क्षणं । राजा विज्ञापितं यावत् गृह्णामि तावत् गच्छामि इत्युक्त्वा अभ्युपगच्छति सर्वे जनाश्चादि
 तं गतः । किंचिद्दूरे गतः महादूरे गतः सर्वे जना मनोभंगं कृत्वा प्रतितिर्वृत्तः ॥ नन्दिमुख अभ्युपगच्छति अभ्युपगच्छति अभ्युपगच्छति

राजा दूरगतः सर्वलोकत्पक्तः । सेननाम एको राजा सहगतः । ततो राजा अश्वक वृक्षतले स्थितः सेनेन समास्था चेतनाभूतः ।
तदा राजा ज्ञापितं- सेन पानीयमनौषयत् पानीयपातुमिच्छामि । सेनेनोक्तं । ममापि पातुमिच्छामि कथं प्रतिपश्यते- अगोचरे-
सेनोवाच । राजन् वृक्षतले स्थाप्यतां पानीयमनौषयार्थं- गच्छामीत्युक्त्वा गतः ॥ किञ्चित् दूरे सुरनदिशब्दं विभ्रुतः श्रुत्वा च
त्वरितं गतः । तदस्मितं संनुष्टो जातः तत्र नदितीरे सतीपमहास्थले अप्सराभिः संनुष्टधरणा यतिष्ठति । सा प्सरा स्वं दृष्ट्वा
आह्वानीतं मानवमनुष्यागमेनागतः । सेनोवाच । सराजा सेनेनापहरति दूरभवते दृष्ट्वा सर्वजनाप्रत्यागताः । सेनोवाच । सु-
र्यप्रभो राजभवनागतो हं । सा उवाच । कथमागतः । सेनोवाच । सराजा सेनेनापहरति दूरभवतो राजा दृष्ट्वा सर्वजनाप्रत्यागतः
राजाममपरित्यक्त्वा अश्वक वृक्षतले तिष्ठति राजानुवार्तितं तद्देतुना पानीयमन्वेषणार्थं दूरं क्रतो हं । सुरनदिमाकर्ण्य-
इहागतः भद्रं मम भाग्यं देवी दर्शनं प्राप्तः । देवी प्रसादात् सुरनदितलं घयित्वा त्वरितं गत्वा- देवि गरोभ्यः पादवंदनादिकं करो-
ति । देवी किं वृत्तमाश्रयिष्यति ॥ अप्सरोवाच ॥ मानव न जानासित्वं सर्वदारिद्र्यदुःखप्रमोचनार्थं श्रीवसुधारा माराधयामि

अथ
घोष
३

सेनोवाच । सत्यमेव देवी ममाभिलाषितं प्रसीद देवी व्रतमाराधयामि ॥ साधु स्तुतितव मनोरथ पूरयामि श्रुयतो नावत् ॥ भा
द्रपद कृष्णतृतीयायां सर्वपीतमयं पुष्पधूप दीप नैवशादिकं संयुक्तं कुर्यात् ॥ पुनरपि सर्वगराः सेन सहितं सर्वजना यथा वज्र
धरसागर नद्या करोति तथा करिष्यति ॥ पुनरपि देशित मानव के वैवं करिष्यसि इह मर्त्य मंडले राजा प्रभृति यथा मया देशितः त
था करिष्यति महालक्ष्मीनिधान रथ धनधान्य सुवर्ण रूप्य बहुभागमिष्यति पश्चात् व्रत सुवर्णातीरे पारनार्थं दक्षि गोधूम पि
ष्टकादिकं दापिकंच ॥ तदा सेनेन भक्षनसमा यगच्छति लाभो भवति रार्ण प्राप्तः प्राप्तो विषये सर्वे आज्ञा भूत्वा देवीगरा
संभाषितं सूर्यप्रभराजा समीपगतः सराजाध्वकतरे स्थितं दृष्ट्वा संभाषितं । किं भो सेन विलंबितः सेनोवाच ॥ क्षमस्व भो महा
राजन् पानीयमन्वेष्टमानो दूत देवीगरा दृष्ट्वा विचारितं देवीगरा किं कारणेन विधामितं तदा सर्वेऽपराभिर्मिथ संभाषि
तः मानवकुतो गता । मम उदकार्थमागतः । तदनेतरे श्रीवसुधारेवत सर्वापरागारौ नानाविधिं तदृष्ट्वा मयोक्तं । देवीग
रा ममाभिलाषितं ममाप्यर्चयामि । तेन हेतुना विलंबितं भवति महाराज क्षमस्व मम पारनार्थं दत्तं पिष्टकादधि घृत अ

मृतमयः पानीयं भुङ्क्तं । इत्युक्त्वा तत्सर्वं राजानमुपधो कितं । राजा ह । अहो श्रीवसुधारां वृत्तं श्रुत्वा तजानामीत्युक्त्वा सर्वांश्च
पानवस्तु स्वरूपं दृष्ट्वा संतोषितः तदनंतरे पानवस्तु भुङ्क्तं महासेनो योजातः ततः दृष्ट्वा राजा कथयति । मम तद्भुवनेषु जातमि
त्तं तावदावांगच्छावः । ननु भुवनदर्शनाय धर्मश्रवणाय ममाभिताषजातः गच्छावः । सेनोवाच । एवमस्तु महाराजन् ग
च्छावः इत्युक्त्वा गतः देवयोगादखेदात्तत्र संप्राप्तः । तत्र भुवने देविगरानसार्द्धं तिष्ठति धर्मस्थाने नानाप्रव्यमंदारबैः संछा
दितः राजा दर्शनं प्राप्तं । मंदभागो हमित्युक्त्वा स्थितः । तत्र कथं सेन देवीगरान्न प्राप्तं शत्याकर्ण देवीगराणां अंतरीक्षे स्थि
त्वा उवाच ॥ राजन् तत्सर्वं सेन देशितं । सेने पृच्छ । राजा शत्याकर्ण तद्भुवने नमस्कारं कृत्वा प्रत्यागतः तत्र अश्वकवक्ष
तले स्थः अश्वं नमस्कारं कृत्वा सेन अश्वमारुह्य उवाच । सेनोवाच । कथं राजन् तव वाहनं मारो हयमि । राजोवाच । तवोपा
ध्यायी भवति सेनाज्ञापितः तदा सेन राजा सहितश्च अश्वमारोहयति नगरसमीपं प्राप्तः । ततो मातृपुत्रं पौरं जनाः राजा
प्रत्यागतं श्रुत्वा अमात्यपुत्रं पौरं जनाः नगरा इहि मागत्वा महोत्सवेन महता सत्कारेण पादौ वंदनादिकं कृत्वा राजकुल

मानीतः पश्चाद्वाजगृहे पादप्रक्षारणसमये राजाज्ञापितः सेनपादप्रक्षालयः । आह । कथं राजा विभ्रमोसि राजा उर्जीनेलंघयित्वा
 पुथमसेनपादप्रक्षालयति । पश्चाद्वाजपादप्रक्षारितः तदनंतरे राजगृहे प्रतिपद्य अन्नसर्वतो भक्षन्दापयति । इत्येवं कृत्वा
 काचिद्दिनानि प्रेरयामास । पश्चात्प्रवृत्तदिने समागतः । राजोवाच । अभान्यपुनः प्रभृति अष्टोत्तरशत श्रीवसुधारां वृतमाराध
 यामि सर्वपीतमयं च संयुक्ते कुरु । इत्याकर्ण्य मंत्रिभिः सज्जीकृतः । अथ राजा उपाध्याकराण्य सेनप्रभृतिवर्जितः सराजा
 चूडाकर्णकृत्वा कारवायवस्त्रेणाच्छाद्य श्रीसेनगुप्तशति नामस्थापितं । तथास्थापयित्वा सेनगुप्त उपाध्या एव वृतमाराधितः
 राजाप्रभृति अष्टोत्तरशत सहिते न क्रियते चूतदेवी वृतसूत्रं नधारिताः स्वहस्तेन वृतं द्धित्वा वातायनात्युक्षिप्तः । एतत्क्षणे नि
 ववनात्चेति का समागता प्रतिदिन देव्या भुक्तिं राजं द्धारेण हारार्थं । तदा धर्मशब्दं श्रुत्वा द्धारेतिष्ठति । ततः आकाशात्त्रवृत
 सूत्रं तस्य शिरसि पतति । तत्तु वृतसूत्रं नमस्कारं कृत्वा निम्बवने प्रत्यागता । त्वरितं निम्बवने देव्या विज्ञापितं ॥ राजगृहे
 श्रीवसुधारा वृतं श्रुत्वा द्धारेतिष्ठेव चूतदेव्या वृतसूत्रं द्धित्वा प्रद्विप्तं ममांगे पतितं तजृहित्वा गता हं देवी ज्ञानाति भुवि

भूमिस्थित्वा व्रतपाराधयामि चेति निवचनं श्रुत्वा । एवं वसुधासंधारयामि स्नानादिकं कृत्वा निवदेवी चेति नीतसह व्रतपाराधि
कं कृत्वा तिष्ठति ॥ तदनंतरे श्रीवसुंधारचिंतिनः वृद्धरूपेण राजद्वारे गच्छामि इति मत्वा राजद्वारे गतः कश्चिच्चेति का आहुतः ५
हा गच्छ इति आगता चेति वृद्धकीमाज्ञापितः ॥ वृद्धा उवाच ॥ प्रतिशममवचने मातृमाता महागता राजगृहे उपविश्य चूतदेवी
आगमो यदि नागमो सि वातायना नृशयः इत्याकर्ष्य चेति का राजगृहे गत्वा चूतदेवी विज्ञापिता । देवी वृद्धा मातामह वचनं कृ
त्वा भो विचारणार्थं राजद्वारे स्थितः किं वक्तव्यं देवी व्रतमे मम मातृमाता मह न तिष्ठति । किं दर्शनं भवति किं नु वक्षिन दर्श
य मातृमातामह इत्युक्ते चेति का पृच्छित गच्छ माह ॥ अथ दूरभुवने प्रेषयामि । तत्र चेति नी गत्वा वृद्धा देव्या भातृमातामह न
भवति देवी आज्ञापितः इह स्थाने न तिष्ठतः यथा दूरतो प्रेषितः । वृद्धा उवाच । न तिष्ठामि गच्छामि विवाक्यं कृत्वा प्रत्यागता
देवीं पुनरपि चेति तं चूतदेवी मप्राप्तः । निम्बदेवी उद्धारणार्थं गच्छामि निंबवनं प्राप्तः चेति आहुतानीता प्रतिशमवचनेन विचा
रणार्थं मागतो हं उपविचारणार्थं मागतो सि विज्ञापितः इति श्रुत्वा चेति नी कृत्वा देवी विज्ञापित । देवी तव विचारणार्थः

अथ

५

वृद्धिकाक्षारमूलेतिष्ठति । निम्बदेव्युवाच । किंवक्तव्यं चेति के वृद्ध्या उपनीयमां वक्तव्यः । चेति नीगत्वा वृद्धि आगतोऽसि उपवि
शेष्ठा उपनिंगत्वा तत्र विचारदिकं कृत्वा तिष्ठति किंव्रुतमाचरितं ॥ देव्युवाच ॥ वृद्धे श्रीवसुधारावतमाराधिते ममाभागिनी
अर्घपात्रं तत्र विद्यते कदलीपत्रेण कृतं ॥ वृद्धा उवाच । सत्यमेव देवी इत्युक्त्वा वृद्धातिश्च यममिति मम व्रतं धार्य वृद्धारूपं विधा
र्य देवीरूपेणातिष्ठति अष्टोत्तरयक्षयाक्षिणी परिवारसहितेन प्रकाशितः ततो देवी भगवति दृष्ट्वा आप्तायमानो भूत्वा पा
यसि दत्त्वा शिरसा बंदनां करोति ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ उत्थित २ तत्र दारिद्र्यमेव न पश्य तव कूटागारे मणिमुक्तादिप्राप्तो भव ॥
ततः निंबदेव्याः गृहे सर्वलक्ष्मीप्राप्तः राजगृहे सुवर्णरूपमय सोपानानि सुवर्णरूपमय किंकिनीजालप्रतिमंडितप्राप्तः ॥ स्व
प्नेव सर्वलक्ष्मीसंपूर्णमिति देवी प्रसादं देशे सर्वे सुखमभूयतां ॥ पुनरपि उक्त मया धारणां श्रुत्वा उज्जृहीष्टमानवाः दरि
द्रो व्याधिशोकादिनश्यति । कदाचित्तेन आचिंति नानि द्रव्यानि पूर्णाणि भवति न शंसयः न विहेथ प्रतिदेवा व्याधितो भ
वेत् अपुत्रो लभते पुत्रं अधनो लभते धनं महाधनो महाभोग्यं संपूर्णपरिवारकैः ॥ तत्र चापरं व्रतधारणं कृष्णभाद्रपद

५

मासे तृतीयायां आरंभं वृत्तं राजसमासतु सतेनोक्तेन करिष्यति स तत्फलं प्राप्नोति । इत्युक्त्वा अंतर्धानं भवति ॥ निम्बदेवी
सर्वलक्ष्मीलब्धा मुखलीलयातिष्ठति निंबवनं सर्वनानाधर्मो रूपशोभिना पुष्करिणी नानासुगंधपारिजातकुसुमेः ॥
अथ राजगृहे सूर्योदयराराजवृत्तधर्मं विचारितः सर्वजनाधारयति वृत्तसूत्रं चूतदेवि न धारयति । देवुवाच । किं प्रयोज
नवृत्तसूत्रं पौरं जनाममराजलक्ष्मीसंतोषितः ॥ ततो राजा देवीपुत्रो धितं तं शक्यते । अथ राजा धितं तं निंबदेवीमाकर्ष
यामि इति मत्वा चेति नी निंबवनं प्रेषयति मम वचनेन इहा गत्वा त्महितेन श्रीवसुधारावृत्तमाराधयामि । इत्याकर्ष
देवुवाच । तत्र भुवने मम श्रीवसुधारावृत्तं संपूर्णं भवति श्रीदेवी प्रसादात् महालक्ष्मी संप्राप्तः तत्र राजकृतगमने प्रयोज
नं किं न गच्छामि । चेति न्यासत द्वाचनं श्रुत्वा प्रत्यागतः राज्ञे सर्वेति वेदितं । राजाप्यायमानो भूत्वा अधूतो जातः । तत् द
र्शनोत्सुकजाता राजा तत्र गतः निंबवनं प्राप्तः निंबवने नानाविचित्रपद्मोपशोभितं पुष्करिणीं सुगंधवासनां परिपूर्णा
नानापक्षिनिवृजितं राजमंदिरं सुवर्णरूपमयं किंकिनिजालमंडितं सुशोभितं ददर्श ॥ ततो राजा वक्तुं न शक्यते । किमर्थं

अथ
८

महालक्ष्मीं प्राप्ताः ॥ तत्क्षरोचेतिका स्वदेवीमुवाच तव विचारणार्थं देवी राजा आगत इति । तदा राजा मंडिले गत्वा निवदेवीं
विचारादिकं कृत्वा विचित्रं देवीलन्ददर्श । ततो देवी सर्वविस्तरं कथितं राजा महासुखेन तिष्ठति केचेद्दिनानि पुरेत्यामास ॥ तदा
राजकुले चूतदेवी कुहदयेन कथं राजानागत मम गत्वा राजानं तां विप्रत्सयित्वा आनयामि इत्युक्त्वा चूतदेवी निववने गतं ॥
तत्र स प्राप्ताः निववने व्रत राजधूरिपुकिप्यक्षत्रस्थाने चूतदेवी आलंघितं । तेन महापातकेन तत्क्षरो चूतदेवी कोलमु
खीभवति महाघोररूपी पापेन स्थिता । सर्वजना कालमुखं दृष्ट्वा कोलाहलशब्दं श्रुत्वा पराहतः किंचित् दूरगतं तत्र कर्म
भूमिप्राप्तः तत्र पुष्करिणी द्वयं दृष्ट्वा पाण्डिपानुंगतः पुष्करिणी द्वयं विग्रहं दृष्ट्वा जलं न पिवति पुष्करिणीपासं भाषि
ता एष स्त्वं कुत्र गच्छसि ॥ देवमुवाच ॥ मम मंदभागिनी वसुधारा देवीं दर्शनाय गच्छामि । पुष्करिणी उवाच ॥ आवयो
वचनेन देवी ज्ञापितं केन महापातकेन आवयो विग्रहेति श्रावः ॥ तत्र लंघयित्वा पुनरपि गतः तत्र शृङ्गरोडता तेन
वक्तव्यं । कथं वक्तेन महापातकेन अविवर्तिष्यामि इति त्वया देवी ज्ञापयः ॥ तत्र लंघयित्वा पुनरपि श्रुचिमुखं दृष्ट्वा तेन

८

वक्तव्यं । केन महापातकेन अत्र तिष्ठामि । इति त्वया देवी विज्ञापय ॥ तत्र लंघयित्वा पश्चाद् दश महापातिका रोदता तत्र
प्राप्तः तेन उक्तं । केन महापातकेन दिनः एवं पापेतिष्ठामि । इति त्वं देवी विज्ञापय ॥ तत्र लंघयित्वा कृष्ण सर्प दर्शयामा
त्रेन चूत देवी त्रासितः तेन सर्पेण दृष्टः दृष्टमात्रेण चूत देव्याः कोलमुखं त्यक्तः ॥ महासुंदरी रूप भवति । सर्वपापमुक्तः
तत्र लंघयित्वा बीजपूरकं दृष्ट्वा प्रभक्षार्थं । बीजपूरको गृह्णाति । देवेन न ददाति । तथापि पुनः गृह्णाति ॥ वृक्षो वाच ॥ न गृ
ह्णाति २ इत्युक्तमात्रेण फलवृक्षेनेतस्या हस्ते पुनः स्थापयामास । तत्र लंघयित्वा सुरनदिप्राप्तः तत्र देव्या स्नानार्थं ना
ना सुवर्णा घटे पाणीय गृहीत्वा उर्ध्वगतः तथा पृच्छति । इदं सुवर्णं जलघटं कुत्र नीयते । सर्वे अप्सरा उक्तं । न जानामि
त्वं श्रीवसुधारा देवी स्नानार्थं मिदमुदकं गृह्णाति उदकेन पश्चात् त्वं स्नानं कुरु नदिवहति स्नानमात्रेण सुदृष्टि भव
ति पूर्वकृत सर्वपापक्षयो भवति ॥ इत्युक्त्वा प्रवृष्टः प्रवृष्टमात्रेण श्रीवसुधारा देवी प्रमुखं सगरां दृष्ट्वा सा चूत देवी
त्वरितं गत्वा श्रीवसुधारा देव्याः पादौ वंदित्वा अभ्युत्थिता पातयंति । पूर्वकथा स्मृत्वा तव दर्शनार्थं मिहागतो हं प्रसीद

देवीधर्मविनयं ममधारयामि ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ भगिनी उभेहि २ ममाज्ञापय इदं कुरु प्रत्यागत्वा राजगृह राजप्रभृति सर्व
 जनावुतं कुरु तत्र समागत्य स्वर्गमोक्षप्राप्तं करोमि ॥ इत्याकर्ण्य चूतदेवी आज्ञापितं । देवीमार्गे स्थिता लोकानामादेशित
 कथाश्रुत्वा । प्रथमं पुष्करिणीद्वयेन संदेशितं केन पातकेन अत्रैव पुष्करिणी युद्धं तिष्ठावरिति । देवीमाज्ञापितं ॥ श्रीदेव्यु
 वाच । पूर्वजन्मे भगिनी भवति तदा भक्षणीने भग्न्यो युद्धति तेन महापातकेन पुष्करिणी विरोध भवति तव कथितमात्रेण
 मुक्तिर्भवति ॥ चूतदेवी पुनरपि विज्ञापितं ॥ तत्र शुक्लेन देशितं केन पातकेन अत्रैव तिष्ठामि ॥ श्रीदेव्युवाच । पूर्वभंडाका
 ली भवति तदा तेन कुचि तेन सर्वजनाभक्षणे पिवने किंचिद्भो भयित्वा स्वगृहे नीयते तेन महापातकेन एवं भवति तव
 दर्शनेन मुक्तिर्भवति ॥ चूतदेवी पुनरपि विज्ञापितं । सुचिमुखो दृष्ट्वा तेनैवं कथयति । केन महापातकेन एवं भवति ॥ श्रीदे
 व्युवाच ॥ पूर्वजन्मे बालसो भवति तेन छिद्रवचनं कृतं दानेन किंप्रयोजनं इति वक्तव्यं तेन महापातकेन सुचिमुखो भव
 ति तव कथितमात्रेण मुक्तिर्भवति ॥ चूतदेवी पुनरपि विज्ञापितं । देवी दशाकुशलपापी दृष्ट्वा सनेसिता केन पातकेन ३

खिता भवति ॥ तदा दशाकुशला सा कर्मदेशिता ॥ प्रथमं प्राणातिपापात् अत्यायुरेक १ अदत्तादानादभोगद्वितीय २ काम
मिथ्याचारान्प्रियभार्यासुपुत्रादिनाशतृतीय ३ मृत्वावादात्कुवचनेन कलहंचतुर्थ ४ पिशुनादमित्रभावेन कलहात्हीन
फलं पंचम ५ पारुषादमनोःश्लोके दूरिकृतं षष्ठ ६ असत्यनवरापादनात् जगन्भिन्नवचन सप्तम ७ अविद्यादज्ञा
नमूर्ख अष्टम ८ अव्यापादात् तिबेराध्यविमोहिनवमः ९ मृत्वादृष्टिना हीनकुलेषु जायते दशम १० इति ये पापिनः पू
र्वजन्मनि कृतं विपाकात् तत्फलं तव कथितमात्रेण मुक्तिर्भवति । सर्वे भुत्वा श्रीवसुधारां विप्र दक्षिणीकृत्य पादौ शिरसा
भिवंदित्वा चूतदेवी प्रत्यागतः ॥ मार्गस्थ देवी आज्ञापितः ॥ तत्र सुचिमुखादि पापिना मुक्तिं कृत्वा स्वदेशमागतः नगर
समीपं प्राप्तः राजा भुत्वा चूतदेवी आगतं रित्युवाच । भवतु २ इत्युक्त्वा अमात्योऽज्ञापितः अमात्याः सर्वे न चूतदेवी राजगृ
हे आनयन् अमात्यो वाच । यथाज्ञादेव तथा अमात्या प्रभृति सर्वजनाः गत्वामहतासंकारेण राजगृहे चूतदेवीं मानीताः
राजगृहे संप्राप्तः तदा महादेव्या राजपादकमले शिरसानमस्कृत्वा कुशलविचारदिकं कृत्वा स्थितः ॥ राजोवाच ॥ कथं

अथ
८

विभोगकुत्रगतोसि ॥ चूतदेवुवाच ॥ सर्ववृत्तांत श्रीवसुधारादेवीप्रसादादागतोहमेवंप्रभाषयति ॥ इत्याकर्ण्य राजाप्याय
मानोभूत्वा उत्थासितमभूत्तजाता कतिपयदिनं देव्या सह सुखेन पुरेणामासः ॥ ततश्च श्रीवसुधारादेवी व्रतदिनं प्राप्ता चूतदेवी ए
जविज्ञापित महाराजन् पुष्पधूपदीपवस्त्रनेत्रादिपूजासर्वोपकरण सज्जीकृतं सर्वं व्रतमाराधयामि इत्युक्त्वा व्रत
कर्मकारितं तदा श्रीवसुधारा स्वयमेव स्वर्गादागत्य सर्वसन्निभ्यः स्वर्गमोक्षप्रदानं करोति । ततो राजा प्रभृति सर्वं श्रीवसुधा
रां दृष्ट्वा राजा उत्तफुल्ल हृदयो भूत्वा सर्वं श्रीवसुधारापादौ त्रिप्रदक्षिणीकृत्य अर्घ्यादिकंदत्वा उवाच । यथा देवी प्रसन्नो भूय त
था करोमि । तत्र व्रतसंपूर्णं कृत्वा राजा प्रभृति सर्वजनाः रत्नविमाने स्थित्वा नुष्ठितभुवनं नीयते । अथ राजपुत्रमेकं जौ
वराजस्थापयित्वा धर्मदेशनार्थं तेन जौ वराजेन सर्वमर्त्यमंदले धर्मप्रकाशयित्वा सुखेनालंभत्वातिष्ठति ॥ ॥ इति
श्रीवसुधारादेवी पूर्वकथा व्रतधर्म नंदिसुरव अथ घोष अवदानपरिसमाप्तम् ॥ ये धर्मा हेतुप्रभावा हेतुस्तेषां तथाग
तः ॥ स्येव दत्तेषां योनिरोध एवंवादिमहाश्रवणं ॥ लिखितं हर्षरत्नेन विद्विश्च शोधनं कुरु ॥ सं १६ दद माघ ग १२ रो ५

धुम
८

आभा अरुकाधि

28